

ERHVERVSJURA

KRIMINELLE, GIV AGT

NYE LOVE Konkursryttere, hælere, rockere og terrorister kan imødesee regeringens kommende lovforslag med en særlig interesse.

LARS BO LANGSTED
professor, Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

HVAD HAR motorring 4 mellem Taastrup og Frederikssundmotorvejen til fælles med gennemførelse af konventionen om arbejdsforhold i fiskerisektoren?

Næppe andet end at begge dele er nævnt i regeringens lovprogram for 2010/2011, og at Folketinget derfor skal behandle nogle lovforslag om bl.a. disse emner – medmindre naturligvis der udskrives valg, inden det kommer så langt.

Det er således altid spændende at læse om en række af de lovinitiativer, der enten er kommet på banen, er ved at blive fremsat eller som regeringen påregner at fremsætte – ofte med henvisning til udvalg eller arbejdsgrupper, der i løbet af efteråret (antageligt) vil fremkomme med initiativer, der kræver lovgivning.

ET EKSEMPEL PÅ det sidste er således, at justitsministeren påregner at fremsætte forslag i februar 2011 om konkursmisbrug/konkursrytteri.

Ministeren skriver ganske vist blot, at der på baggrund af en kommende betænkning fra Konkursrådet "kan" blive tale om at fremsætte lovforslag. Men da der nu er "reserveret plads" på lovprogrammet, og da behovet for at finde et middel, der kan hæmme de lidt for virkelystne konkursryttere, der gang på gang starter nye selskaber op for at lade dem gå konkurs til stor skade ikke blot for Skat men også for private kreditorer, er der grund til at se frem til dette initiativ.

VI KAN HÅBE på en model, som den kendes fra Norge og Sverige, hvor skifteretterne efter en konkret vurdering kan ikende en konkursrytter karantæne i kortere eller længere tid. En sådan regel ville endvidere kunne give baggrund for, at man på fællesnordisk plan f.eks. oprettede et register over personer, der

var kommet i konkurskarantæne. Et af de forslag, der allerede er blevet fremsat, bærer den forklarende underoverskrift:

»Skærpede straffe for hæleri« ... o.s.v. Helt bortset fra at man godt kan blive lidt træt af det evige mantra: "strengere straffe", er dette lovforslag faktisk ganske interessant ud fra en lovteknisk betragtning.

DER ER TO bestemmelser i straffeloven, der handler om hæleri.

Den ene har som normalt maksimum fængsel indtil halvandet år og i særligt grove tilfælde fængsel indtil seks år. Den handler om forsættigt hæleri, hvilket vil sige tilfælde, hvor hæleren indser eller må have indset, at der var tale om stjalne varer.

Tankegangen bag denne bestemmelse er, at "hæleren er lige så slem som stjæleren". Der er således lige så strenge strafferammer for ty-

ven som for hæleren. Den anden bestemmelse er imidlertid lidt mere usædvanlig. Efter den kan man straffe en person, der »udviser grov uagtsomhed ved at tilforhandle sig eller på anden lignende måde modtage ting, der er erhvervet ved en berigelsesforbrydelse.«

Det er i sig selv usædvanligt, at straffeloven indeholder bestemmelser, der giver mulighed for straffe den, som alene handler uagtsomt: altså den, der ikke "vidste" at tingen var stjålet, men alene "burde have indset" det.

DET ER IMIDLERTID endnu mere usædvanligt, at man vil straffe den person, der køber en dvd-afspiller, han klart burde have indset var stjålet, men at vi ikke kan straffe tyven, hvis han alene har handlet groft uagtsomt, da han tog dvd-afspilleren. Efter denne bestemmelse er det således værre at være hæler end at være stjæler.

Men det kan man vel egentlig godt have sympati for et eller andet sted. Hvor man måske kan have en vis forståelse for, at personer kan komme så langt ud i f.eks. afhængighed af narkotika, at de er "nødt til" at stjele for at få penge til det næste fix, er det umuligt at få øje på for mildende omstændigheder eller for den sags skyld bare antydningvis forståelse for, hvad der kan få såkaldt "pæne mennesker" til at fylde deres hus med stjalne designermøbler og elektronik.

FOR AT DISSE tyvekoster ender sådanne steder, det ved vi. Det er her, politiet finder dem, og man kan da også sige sig selv, at der er grænser for, hvor mange Arne Jacobsen stole, B&O fjernsyn og bærbare computere en tyv kan have stående hjemme hos sig selv.

DET VILLE VÆRE komisk at disse genstande ofte stilles til skue som statussymboler, hvis ikke det var fordi, det er hælerens "behov", der driver værket og dermed er direkte årsag til, at mange menne-

sker året rundt bliver udsat for den ubehagelige forbrydelse, et indbrud er. Det er således svært ikke at have sympati for en strammere kurs over for disse hælere.

Imidlertid bliver man slået over de krumspring, lovgiver mener sig nødt til at foretage for at påvirke domstolenes strafudmåling. Efter lovforslagets ordlyd hæves maksimumstraffen for uagtsomt hæleri fra seks måneder til et år.

NÅR MAN LÆSER bemærkningerne til lovforslaget, er formålet imidlertid ikke at putte folk i (længere tid i) fængsel, men alene at få hævet størrelsen på de udmålte bøder – og så, naturligvis, at "sende et signal" om, at hæleri er en uting.

Der nævnes således to eksempler, hvor der er givet henholdsvis 500 kr. og 1.000 kr. i bøde for enkeltstående køb af stjalne varer. Det foreslås, at der fremover som udgangspunkt skal gives en bøde på 10.000 kr. hvis der er tale om hæleri af varer til en værdi af 8.000 kr. og derover. Det nævnes dog også direkte, at domstolene naturligvis

skal tage alle forhold i den enkelte sag i betragtning, når bødestrafen skal fastsættes.

ET LOVFORSLAG, der endnu ikke er fremsat, men som allerede har været omkring retsudvalget, er en opfølgning på terrorpakke I og II.

Selve lovforslaget rummer ønske om at kunne foretage hemmelige beslaglæggelser i forbindelse med anti-terrorpakke I fra 2002 og anti-terrorpakke II fra 2006", der blev afgivet til retsudvalget primo september i år.

Alt hvad der smager af "hemmelig retspleje", hvor den tiltalte og dennes forsvarer ikke har indsyn i alt det materiale, anklagemyndighed og politi har mod ham eller hende, er en potentiel trussel mod retssamfundet og demokratiet og skal anvendes med den yderste varsomhed – hvis den overhovedet skal anvendes.

DET HER NÆVNTE lovforslag er ikke så slemt i sig selv og en "naturlig opfølgning" på, at der er åbnet mulighed for hemmelige ransagninger, men netop en sådan argumentation kan afspejle et skred, hvor det ud fra en salami-metode efterhånden vil føles som næsten normalt, at man blot giver den en tand mere.

Tilsvarende betragtninger kunne man anføre om et varslet senere lovforslag om udvidet adgang til at benytte anonyme vidner. Her henvises i de indtil nu meget sporadiske bemærkninger i lov-kataloget »navnlig til sager om rocker- og bandekriminalitet«.

VI KENDER ENDNU ikke de nærmere detaljer i dette forslag, men der er grund til at være opmærksom på, at autopiloten ikke blot slås til – hverken for fortalene eller modstanderne af anonyme vidner.

Netop fordi en særlig skarp årvågenhed er påkrævet for at finde den rette balance mellem bekæmpelse af terrorisme og andet uvæsen på den ene side og beskyttelsen af retsstatens grundlæggende principper på den anden side, kan det ærgre, at den ovennævnte redegørelse om "erfaringerne med" terrorpakke I og II end ikke antydningvist er forsøg på en afbalanceret vurdering af erfaringerne, men alene et opkøg af PET's opfattelse af hensigtsmæssigheden af de muligheder, tjenesten har fået. Ikke så underligt er PET ganske godt tilfreds med de værktøjer, man har fået til rådighed, og det er nærmest småting, PET endnu finder, der bør samles op. ■

Modelfoto: Frank Chmura

HOVEDPUNKTER

■ Justitsminister Lars Barfoed (K) vil måske lovgive mod konkursrytteri.

■ At skifteretterne får mulighed for at ikende en konkursrytter karantæne er en mulighed.